

รายงานคณะกรรมการตัดสินข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยม รางวัล "แสงชัย สุนทรวัฒน์" ประจำปี 2545

การจัดการประกวดข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยม "รางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์" ประจำปี 254 แบ่งประเภท รางวัลออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทข่าวสืบสวนสอบสวนยอดเยี่ยม
2. ประเภทข่าวเหตุการณ์ยอดเยี่ยม
3. ประเภทสารคดีเชิงข่าวยอดเยี่ยม รางวัล "แสงชัย สุนทรวัฒน์"

ประเภทข่าวสืบสวนสอบสวนยอดเยี่ยม มีสถานีโทรทัศน์ส่งผลงานเข้าประกวด จำนวนทั้งสิ้น 7 ข่าว ได้แก่

ข่าวเปิดโปงขบวนการค้าแรงงานพม่า จากสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ข่าว ถอดรหัสไล่ล่า(บีเตอร์),ใครทำร้ายหนู หนูถูกใคร พ่อพระ,ทุจริตช่วยทราย ทุจริตช่วยเทศกิจ และเปิดโปงขบวนการแอบอ้างเป็นผู้วิเศษ(ศรเทพ ศรทอง) จากสถานีโทรทัศน์ ไอทีวี ผลปรากฏว่า

ไม่มีข่าวใดได้รับรางวัลยอดเยี่ยม

เนื่องจากคณะกรรมการเห็นว่า ข่าวประเภทสืบสวนสอบสวนยอดเยี่ยมต้องนำเสนอในช่วงข่าวของสถานี มิใช่การนำเสนอผ่านรายการหนึ่งรายการใดเพียงอย่างเดียว และ สมควรเกิดจากการค้นคว้าข้อมูลอย่างรอบด้าน มีการให้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ครบทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สืบค้นสิ่งที่ถูกปกปิดโดยไม่ถูกต้องเปิดเผยความจริงให้ปรากฏ แต่ไม่ใช่แค่เพียงการแอบติดตามถ่ายทำ หรือประมวลเหตุการณ์แล้วมาสรุปเพื่อเป็นข่าวเท่านั้น อีกทั้ง ประเด็นควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลกับสังคมในภาพรวม ไม่ใช่เรื่องเฉพาะบุคคล และต้องมีกระบวนการผลิตที่ดี พิถีพิถันเพื่อให้ได้งานคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอเนื้อหา ไม่ใช่แค่เพียงการอ่านเนื้อหาข่าวประกอบภาพเท่านั้น

ส่วนรางวัลสืบสวนสอบสวนชมเชยมี 2 รางวัล ได้แก่

1. ข่าว "เปิดโปงขบวนการแอบอ้างเป็นผู้วิเศษ (ศรเทพ ศรทอง)" ของ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

เนื้อหาโดยย่อ มีดังนี้ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ได้รับเรื่องร้องเรียนจากลูกชายของผู้ที่หลงเชื่อคำโฆษณาของผู้จัดรายการวิทยุ คือ นายศรเทพ กรองทองหรือศรเทพ ศรทอง นักร้องเพลงลูกทุ่งเจ้าของเพลง ส่งแ้วเรียนราม โฆษณาขายรูปไม้หอย ทำให้มีผู้เสื่อมใสศรัทธาจำนวนมาก นอกจากนี้นายศรเทพยังใช้รายการวิทยุของตนโฆษณาขายยาแผนโบราณ ทั้งที่ ได้รับและไม่ได้รับอนุญาตจากองค์การอาหารและยา โดยอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง ทีมงานจึงได้สืบเสาะหาต้นตอของเรื่อง ติดตามฟังรายการและไปดูสถานที่ซื้อขายรูปไม้หอยจริง เพื่อนำข้อมูลมาเสนอออกอากาศ ท้ายสุด ทำให้เจ้าของสถานีวิทยุ คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สั่งถอดรายการดังกล่าวออกจากผังรายการของสถานี

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า:

1. ประเด็นที่นำเสนอมีความสำคัญ น่าสนใจ และส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมโดยเฉพาะ ผู้ฟังวิทยุ A.M. ลูกทุ่งจำนวนมาก การตีแผ่ข้อมูลเหล่านี้ มีส่วนช่วยให้ผู้คนทั่วไปได้เพิ่มความตระหนัก ระมัดระวังไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อของ มิจฉาชีพ ได้อีก

2. ทีมงานของไอทีวี มีความอดุสาหะในการค้นหาเบาะแสเพิ่มเติมและติดตามไปจนถึงสถานที่จริงเพื่อนำข้อมูลมาเปิดเผย มีวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ และให้รายละเอียดของเรื่องได้ดี

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการมีความเห็นเพิ่มเติมว่า

ทีมงานควรนำเสนอแหล่งข่าวที่สามารถให้ข้อมูลอย่างรอบด้านและสมมูล มากกว่านี้ เพราะในข่าว ทรเทพ ซึ่งเป็นต้นเรื่องและมีบทบาทสำคัญมาก ยังไม่ได้พูดหรือชี้แจง หากไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ ก็ต้องบอกให้ผู้ชมรับทราบว่าเป็นเพราะอะไร นอกจากนี้ ยังควรชี้แนะ หรือเสนอแนวทางออกเพื่อทำให้เกิดการเฝ้าระวัง หรือแก้ปัญหาการหลอกลวงเช่นนี้ในเชิงโครงสร้างใหญ่ของสังคม เพื่อสร้างสิ่งที่ดีต่อส่วนรวม อันเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชน มากกว่าการรายงานแค่เพียงว่า เกิดอะไรขึ้นอย่างไรเท่านั้น

2. ข่าว “เปิดโปงขบวนการค้าแรงงานพม่า” ของ สถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

เนื้อหาโดยย่อมีดังนี้

จากกรณีที่มีการลักลอบเข้ามาขายแรงงานของชาวพม่าในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาความมั่นคง ปัญหาการแย่งงานคนไทย เพราะค่าแรงถูกกว่า และเกิดปัญหาอาชญากรรมติดตามมาจากผู้ใช้แรงงานผิดกฎหมายเหล่านั้น ทีมข่าวโมเดิร์นไนน์ สำนักข่าวไทย ได้เดินทางไปจังหวัดตาก ซึ่งเป็นพื้นที่ ที่ชาวพม่าใช้เป็นประตูผ่านเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด โดยไปสืบค้นข้อมูลจนรู้ว่า มีกลุ่มใดบ้างที่ค้าแรงงานพม่า และสามารถบันทึกภาพเหตุการณ์ การตรวจค้นกระบวนการลักลอบขนถ่ายคนเข้าเมือง และจับกุมแรงงานพม่าได้หลายครั้ง

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า

1. ประเด็นข่าวนี้นี้ สะท้อนให้เห็นปัญหาการค้าแรงงานพม่าในประเทศไทย วิธีการลักลอบทำผิดกฎหมาย และการเอารัดเอาเปรียบของคนกลุ่มหนึ่งต่อแรงงานพม่า ตัวอย่างที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นปัญหาโดยรวมของการค้าแรงงานต่างชาติในประเทศไทย ไม่เป็นเรื่องเฉพาะคนใดคนหนึ่ง

2. ทีมข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 เตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวได้ดี มีความอดุสาหะในการลงพื้นที่เพื่อเก็บภาพเหตุการณ์จริงมาประกอบ และมีกระบวนการถ่ายทำที่ดี ได้ภาพที่ดี สวยงาม สื่อความหมายชัดเจน

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า

1. ข่าวนี้อย่างขาดแหล่งข้อมูลอีกบางแง่มุมเพื่อสร้างสมมูล นั่นคือความเห็นหรือความรู้สึกของแรงงานพม่าที่เป็นถูกกระทำ ทีมงานสัมภาษณ์แรงงานที่ถูกจับได้แล้วแต่ไม่หลากหลาย มีผู้หญิงเพียงคนเดียวในหลายตอน และส่วนสำคัญคือ ตัวการผู้ค้าแรงงานเถื่อน หรือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องธุรกิจแรงงานเถื่อน มีแต่กราฟฟิกและชื่อย่อ แต่ไม่มีการสัมภาษณ์หรือให้โอกาสในการชี้แจงข้อมูล จึงทำให้มุมมองข่าวยังไม่ครบถ้วน ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาด้วย

2.ควรเขียนบทให้กระชับ สร้างสรรค์วิธีการนำเสนอที่น่าสนใจมากกว่านี้ เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกอยากติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการผลิตเพื่อออกอากาศ โดยรวมดูแล้วไม่กระชับน่าติดตาม มีภาพซ้ำหลายครั้งเส้นทางการขนแรงงานเกือบเป็นเพียงเส้นถนน หรือทางเดินในป่าข้างทางที่เรียบง่าย

ประเภทข่าวเหตุการณ์ยอดเยี่ยม มีผู้ส่งเข้าประกวด รวมทั้งสิ้น 3 ข่าวจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 ได้แก่ ข่าวปิดล้อมหมู่บ้านยาเสพติด,ไล่ล่าตำรวจปลอม และพม่าปะทะกะเหรี่ยง ผลปรากฏว่า **ไม่มีผู้ใดได้รับรางวัลนี้** โดยคณะกรรมการมีความเห็นว่า

การให้รางวัล ข่าวเหตุการณ์ยอดเยี่ยมนั้นเพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจแก่คนทำงานของสถานีที่มีความสามารถ จึง ต้องพิจารณาทั้งเนื้อหาของข่าวและภาพข่าวประกอบ ควบคู่กันไปอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ไม่แยกพิจารณาเฉพาะ ภาพ หรือเนื้อเรื่อง ข่าวต้องแสดงให้เห็นถึงความยากลำบากหรือความเสี่ยง อันตราย ในการเสาะแสวงหาข้อมูลมาออกอากาศ โดยเนื้อหาข่าวควรมีที่มาที่ไปของเรื่องและรายงาน ผลกระทบที่เกิดขึ้น และไม่ควรมีนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่สื่อความรุนแรง หรือมีส่วนยั่วยุให้เกิดความรุนแรงขึ้น

ทั้งนี้ ข่าวเหตุการณ์ สามารถเป็นประเด็นอื่นๆได้อีกซึ่งมิใช่เพียงแค่อาชญากรรมหรือ อุบัติเหตุ เท่านั้น ต้องมีกระบวนการผลิตเป็นข่าวที่มีคุณภาพทั้งหมด ทั้งการถ่ายภาพ เนื้อหาครบรอบด้าน การลงเสียง ตัดต่อ กราฟฟิก การรายงาน รูปแบบ มีจรรยาบรรณของการนำเสนอต่อสาธารณะ และต้องเสนอในช่วงข่าวของ สถานี ไม่ใช่ในรายการหนึ่งรายการใดแต่เพียงอย่างเดียว

ประเภทสารคดีเชิงข่าวยอดเยี่ยม มีสถานีโทรทัศน์ส่งผลงานข่าวเข้าประกวดทั้งหมด 23 ข่าว ได้แก่

สถานการณ์ทะเลไทย...น่าเป็นห่วง และ ข่าวระเบิดปลา..หายนะท้องทะเลไทย จาก สถานีโทรทัศน์ กองทัพบก ข่าวตามรอยพีธีคล้องช้างโบราณ ,ข่าว สุชีวิต (ช่วยชีวิต ดีเจ พ่อลูกอ่อน)และข่าว มฤตยูปลาเนื้อไก่ จากสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 ,

ข่าว เมื่อรัฐทำให้คนไทยไร้สัญชาติ,แกะปมเด็กกวนเมือง,วิกฤติแม่น้ำแม่กลอง,โรงเรียนหนูครูไม่พอสอนและ แกะรอยบังไฟ พญานาคจากโมเดิร์นไนน์ ,

ข่าวสิทธิผู้เช่า ร่วมโครงการทดลองวัดชีนเฮดส์,ปฏิรูปการศึกษา:ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อใคร , วิทยูชุมชน:หลักประกันสิทธิ เสรีภาพของประชาชน? ,โคบอลต์ 60 การต่อสู้ที่ยังไม่จบสิ้น, เอดส์...รักษาได้,โซห่วย...ถล่มมสลาย จากสถานีโทรทัศน์ เคเบิลทีวี ช่องยูบีซี8,

ผ่าจ่าน ภูมิปัญญาหรือทาร์ณ จากสถานีโทรทัศน์ ช่อง 11,

ข่าวบุญแลกบาป,Black money เสกเงินดำ ,เปิดโปงขบวนการค้ำมนุษย์,ต้มเพชรตุ๋นฝรั่ง , Black money (ถอดรหัส)จาก สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี ,

อนาคตมืด จากบริษัทแปซิฟิก อินเตอร์ฯ

ผู้ได้รับรางวัล สารคดีเชิงข่าวยอดเยี่ยมได้แก่ **“ปฏิรูปการศึกษา : ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อใคร ?”** ของ สถานีโทรทัศน์ เคเบิลทีวี ช่องยูบีซี 8 เนื้อหาโดยย่อ มีดังนี้

นำเสนอกรณีศึกษา โรงเรียนบ้านหลุง-ใหม่บูรพาคม ต.สระจรเข้า อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องในการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษา

ดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจ โดยเฉพาะประเด็นที่ผู้อำนวยการโรงเรียนใช้นโยบายการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นบันไดไปสู่ความก้าวหน้า และใช้เด็กเป็นฐานเพื่อไต่เต้าในความสำเร็จของตัวเอง สิ่งที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า นโยบายปฏิรูปการศึกษา แท้จริงแล้ว ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นโอกาส ให้คนบางกลุ่ม ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ด้วย

คณะกรรมการมีความเห็นว่า

1. ทีมข่าวมีความอุทสาหะที่คัดเลือกประเด็นค่อนข้างยาก มานำเสนอสารคดีเชิงข่าวซึ่งเป็นมุมมองที่เป็น นามธรรมมาก เป็นเรื่องที่คุณไม่ค่อยเข้าใจ และอยู่ไกลความสนใจของคุณ มาทำให้เป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย ขึ้น
2. ประเด็นปฏิรูปการศึกษานี้ ส่งผลต่อการสร้างความรับรู้ต่อสังคมในวงกว้าง โดยยกกรณีตัวอย่างเพื่อ เทียบเคียงให้เห็นปัญหาของระบบในโครงสร้างใหญ่ของสังคมได้เป็นอย่างดี มีบทสัมภาษณ์รอบด้าน ทุก ฝ่าย ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร อธิบายภาพความขัดแย้งได้ชัดเจน มีโรงเรียนนอกระบบเปรียบเทียบกับ โรงเรียนในระบบที่ได้รางวัล

แต่คณะกรรมการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า

หากทีมงานได้สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม และนำเสนอกรณีตัวอย่างมากกว่า 1 โรงเรียน ก็จะทำให้สารคดีเชิงข่าว ขึ้นนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เพราะสะท้อนภาพให้เห็นว่า ปฏิรูปการศึกษา ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด อีกทั้งกระบวนการนำเสนอสารคดีควรพิถีพิถันมากกว่านี้ เพราะมีแต่ภาพการสัมภาษณ์ อาคารโรงเรียน ไม่ มีการนำเสนอภาพอื่น ไม่มีภาพการเรียนการสอนจริง หรือกิจกรรมอื่นๆภายในโรงเรียนประกอบให้ หลากหลายและน่าสนใจ

ส่วนรางวัลชมเชยประเภทสารคดีเชิงข่าวยอดเยี่ยม มี 1 รางวัล ได้แก่ข่าว “วิทยุชุมชน : หลักประกันสิทธิ เสรีภาพของประชาชน” ของ สถานีโทรทัศน์ เคเบิลทีวี ชองยูบีซี 8 เช่นเดียวกัน

เนื้อหาโดยย่อ มีดังนี้

ข่าวชิ้นนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามของประชาชนกลุ่มหนึ่งที่จะจัดตั้งสถานีวิทยุในท้องถิ่นของ ตนเอง คือวิทยุชุมชน แต่กลับไม่ได้รับการรับรองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งๆที่ประชาชนมีสิทธิตาม บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ สถานีวิทยุชุมชนได้รับจดหมายเตือนจากกรมประชาสัมพันธ์แจ้งว่า การ ออกอากาศ เป็นการทำผิดกฎระเบียบของกรมประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตามยังคงมีผู้ยืนยันจะจัดตั้งสถานี วิทยุชุมชน เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารของคนในชุมชนเองต่อไป ทีมข่าวได้รายงานความเป็นมาและ หลักการที่อยู่เบื้องหลังการจัดตั้งวิทยุชุมชน ของกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ และกลุ่มคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก จ. ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างว่า

สื่อวิทยุในท้องถิ่น ได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเพื่อให้คนในชุมชนสื่อสารกัน และยังมีส่วนช่วยในการรณรงค์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

คณะกรรมการมีความเห็นว่า

1. ทีมงานมีความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ และประเด็น วิद्यุชุมชนก็อยู่ในความสนใจของสังคมขณะนี้ เป็นการผลิตสารคดีเชิงข่าวที่อยู่ในสถานการณ์ ทันเหตุการณ์ กระทบในวงกว้าง
2. มีการลงพื้นที่จริงเพื่อเก็บข้อมูล จากผู้เกี่ยวข้อง มีกระบวนการผลิตที่ดี เพื่อให้เนื้อหาน่าติดตาม แต่ละตอนจบในตัวเอง มีความหลากหลายของเนื้อหาและพื้นที่ แสดงถึงความตั้งใจในการผลิต รูปแบบการสนทนาและจัดรายการและภาพหลากหลายตัวอย่าง

คณะกรรมการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า

ควรเพิ่มเติมแหล่งข้อมูลให้รอบด้านมากขึ้น เช่น ผู้แทนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และบทบาทของสื่อมวลชน ต้องไม่ใช่ผู้ตัดสินว่า ใครผิดหรือถูก แต่มีหน้าที่นำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วนให้ผู้ชมเป็นคนพิจารณา รายงานข่าวชิ้นนี้ ยังขาดสาระจากฝ่ายที่เป็นเจ้าของคลื่นความถี่วิทยุและ สถานีและช่วงรายการควรให้ฝ่ายจัดรายการภาคธุรกิจหรือราชการที่มีอยู่ชี้แจงถึงเหตุผลที่ไม่ให้ฝ่ายชุมชนได้สื่อข้อมูลถึงกัน ไม่ควรเสนอด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ข่าวมีสมดุล

คณะกรรมการตัดสินข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยม รางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์ 2 เมษายน 2546